

FLORENS-DEKLARATIONEN

Internationell deklaration för bevarande och restaurering av
historiska trädgårdsanläggningar, parker och landskap.

Antagen av ICOMOS i december 1982

INLEDNING

ICOMOS-IFLA:s Internationella kommitté för historiska trädgårdar beslutade vid sitt sammanträde i Florens den 21 maj 1982, att utarbeta en deklaration angående bevarandet av historiska trädgårdar, uppkallad efter denna stad.

Föreliggande deklaration avfattades av kommittén, och antogs den 15 december 1982 av ICOMOS, som tillägg till dess Venedig-deklaration från 1965, beträffande bevarande och restaurering av historiska minnesmärken och områden av historiskt intresse.

DEFINITIONER OCH SYFTEN

Artikel 1.

En historisk trädgårdsanläggning är en arkitektonisk och hortikulturell komposition av allmänt historiskt eller konstnärligt intresse. Som sådan utgör den ett historiskt minnesmärke.

Artikel 2.

En historisk trädgårdsanläggning är en arkitektonisk komposition vars huvudsakliga beståndsdelar utgörs av levande växter. Därmed uppstår anläggningens uttryck i spänningsfältet mellan årstidernas växlingar, naturens gång, växtlighetens föränderlighet och förgänglighet, och den konstnärliga strävan efter att bevara anläggningen oförändrad.

Artikel 3.

Såsom historiska minnesmärken i Venedig-deklarationens anda, skall historiska trädgårdsanläggningar, parker och landskap också bevaras i enlighet därmed. Eftersom de är levande minnesmärken, fordras dock särskilda regler, vilket är syftet med föreliggande deklaration.

Artikel 4.

Den arkitektoniska kompositionen hos en trädgårdsanläggning innefattar:

- Dess yta och topografi
- Dess vegetation; artsammansättning, färgskalor, planteringsavstånd och storlekar
- Dess strukturella element och utsmyckning
- Dess vatten; stilla eller rinnande, speglade himlen

Artikel 5.

Som bekräftelse på den intima relationen mellan natur och kultur, och som en plats för njutning, meditation eller vila, blir trädgården också till en idealiserad bild av världen, med en allomfattande innebörd; ett paradiset i ordets etymologiska bemärkelse; ändock tydligt vittnande om en kultur, en stil, en epok - ofta även om en skapande konstnärsvilja.

Artikel 6.

Begreppet historisk trädgårdsanläggning är tillämpligt på såväl små trädgårdar som på stora parker, formella såväl som 'landskapliga'.

Artikel 7.

Om en anläggning är knuten till en byggnad, utgör denna ett omistligt komplement till anläggningen. Anläggningen får heller inte skiljas eller avskämmas från sin omgivning, vare sig den är urban eller rural, artificiell eller naturlig.

Artikel 8.

En historisk plats är ett särskilt stycke landskap förbundet med en minnesvärd händelse; ett större historiskt skeende, en välkänd mytologi, ett berömt slag eller ett välkänt konstverk.

Artikel 9.

Åtgärder i syfte att bevara en historisk trädgårdsanläggning skall vidtas utifrån en tydlig beskrivning av, och uppfattning om dess värden. Flera slag av åtgärder kan bli aktuella; skötselåtgärder, bevarande och restaurering. I vissa fall kan även rekonstruktion bli aktuellt. Autenticiteten hos en anläggning beror lika mycket på utformningen av, och skalan hos de olika delarna, som på valet av växter och andra material, samt utsmyckning.

SKÖTSELÅTGÄRDER, BEVARANDE, RESTAURERING, REKONSTRUKTION

Artikel 10.

Alla åtgärder i form av skötsel, bevarande, restaurering eller rekonstruktion av en historisk trädgårdsanläggning, eller del därav, måste utföras med beaktande av anläggningens samtliga ingående delar, annars kan helheten skadas.

SKÖTSELÅTGÄRDER OCH BEVARANDE

Artikel 11.

Kontinuerlig skötsel är av grundläggande betydelse. Eftersom de huvudsakliga beståndsdelarna i en anläggning utgörs av levande växter, så måste man om man vill bevara den oförändrad, kunna göra nyplantering av vuxna individer såväl omedelbart vid behov, som i enlighet med långsiktiga, avverknings- och återplanteringsplaner.

Artikel 12.

De arter av träd, buskar, och andra växter som skall ersättas regelbundet skall väljas i enlighet med den bästa kunskapen om odlingstraditionerna och ståndortsförhållandena på den aktuella platsen, liksom också med hänsyn till möjligheterna att identifiera och i anläggningen bevara ursprungligen använda arter.

Artikel 13.

Permanent såväl som flyttbara arkitektoniska, skulpturala element eller annan utsmyckning, som utgör en integrerad del av den historiska trädgårdsanläggningen får tas bort eller flyttas endast om det är nödvändigt för att konservera eller restaurera dem. Alla arbeten med sådana element skall utföras i enlighet med Venedig-deklarationen, med, i förekommande fall, angivande av datum för färdigställandet.

Artikel 14.

En historisk trädgårdsanläggning skall bevaras i sin naturliga omgivning. Alla förändringar i den fysiska miljön som kan riskera den ekologiska balansen i området måste förhindras. Detta gäller också all slags infrastruktur, inom eller i närheten av anläggningen; dikesföretag, bevattningsanläggningar, vägar, parkeringsplatser, hägnader, tekniska anläggningar eller arrangemang för besökare, etc.

RESTAURERING OCH REKONSTRUKTION

Artikel 15.

Inget restaureringsarbete, och framför allt ingen rekonstruktion, får påbörjas utan en föregående, noggrann utredning i syfte att säkerställa att sådana arbeten kan utföras med vetenskapliga metoder i allt från utgrävning till färdigställande. Utredningen skall inkludera en sammanställning av all tillgänglig dokumentation om både den aktuella, och om liknande anläggningar. Innan något praktiskt arbete påbörjas skall en projektplan utarbetas som skall utvärderas och godkännas av kvalificerad expertis.

Artikel 16.

Restaurering av trädgårdsanläggningar skall göras med hänsyn till anläggningens historiska utveckling. Givet att tidigare ombyggnader, skador eller förfall inte har omöjliggjort detta, skall ingen period i anläggningens historia beaktas mer än någon annan. Efter övervägande kan delar av anläggningen restaureras med endast de tydligaste kvarvarande spåren eller med belagd historisk dokumentation som utgångspunkt. Så kan speciellt de delar av en anläggning som ligger närmast eventuella byggnader vinna på att restaureras i samma stil som de aktuella byggnadsverken, genom att man då får en tydligare relation mellan dem och hela anläggningens utformning.

Artikel 17.

Det går inte att återskapa en historisk trädgårdsanläggning om dokumentationen av den ursprungliga anläggningen är så bristfällig, och spåren på platsen är så svaga att man endast kan göra lösa antaganden om dess tidigare utformning och historia.

ANVÄNDNING

Artikel 18.

Även om alla historiska trädgårdsanläggningar är skapade för att ses, användas, och vistas i, så måste tillträdet till dem begränsas så att de med hänsyn till sin storlek och känslighet inte slits ner, och så att deras kulturhistoriska budskap kan bevaras.

Artikel 19.

Den historiska trädgårdsanläggningens ändamål och karaktär är sammansatt; vanligen en stilla och fridfull plats tillägnad mellanmänskliga möten och umgänge med naturen, men också en plats där man ibland vill ge utrymme för stora festligheter med ett stort deltagarantal. Det är då viktigt att utforma villkoren för sådan användning med tanke på att förstärka trädgårdens estetik, så att den inte förvrids eller skadas.

Artikel 20.

I den historiska trädgårdsanläggningens natur ligger förvisso att den lämpar sig för stillsamma lekar, men det är också klokt att strax utanför eller invid denna, anlägga ytor för bollspel och andra mer livliga aktiviteter. På så vis kan intresset för sådana aktiviteter tillgodoses samtidigt som upplevelsen av park och landskap inte riskerar att störas.

Artikel 21.

Alla skötsel-, bevarande, och restaureringsarbeten skall utföras vid den tidpunkt då det lämpar sig bäst med hänsyn till anläggningens behov och till buds stående resurser. Det allmänna intresset av tillträde till en anläggning skall alltid underordnas anläggningens krav på ett adekvat underhåll och bevarandet av platsens själ.

Artikel 22.

Om en historisk trädgårdsanläggning är muromgärdad får muren inte tas bort innan alla eventuella konsekvenser för anläggningens fortbestånd, klimat och karaktär har utretts och beaktats.

LAGSTÖD OCH ADMINISTRATIVA FÖRESKRIFTER

Artikel 23.

Det ankommer på ansvariga myndigheter att efter konsultation av kvalificerad expertis vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, beskriva och skydda historiska trädgårdsanläggningar. Bevarandet av historiska trädgårdsanläggningar skall säkerställas inom ramen för den fysiska planeringen genom föreskrifter i relevanta planinstrument på nationell, regional och lokal nivå. Det ankommer också på ansvariga myndigheter att efter konsultation av kvalificerad expertis vidta de finansiella åtgärder som behövs för att underlätta skötsel, bevarande och restaurering, samt även rekonstruktion, av historiska trädgårdsanläggningar.

Artikel 24.

De historiska trädgårdsanläggningarna är en del av vårt kulturarv som för sin överlevnad kräver kontinuerlig och intensiv skötsel av speciellt yrkesutbildad personal. Lämpliga åtgärder bör därför vidtas för att sörja för tillgången på sådan personal, exempelvis genom adekvat utbildning av historiker, arkitekter, landskapsarkitekter, trädgårdsmästare, botaniker och hortonomer. De historiska trädgårdsanläggningarnas behov av lämpligt växtmaterial för ny- och återplantering bör också beaktas genom att åtgärder vidtas till stöd för odling och regelbunden förökning av relevanta arter.

Artikel 25.

Intresset för de historiska trädgårdsanläggningarna bör stimuleras genom varje åtgärd som kan tänkas betona deras stora värde, samt öka kunskapen om, och uppskattningen av dem. Sådana åtgärder kan till exempel vara stöd till forskning och internationella utbyten, utgivning av publikationer riktade till en intresserad allmänhet, besöks- och mediala arrangemang som ökar förståelsen för vårt kulturarvs betydelse, samt uppskattningen av, och respekten för naturen. Anläggningar av yppersta klass och historisk betydelse skall föreslås upptas på Unesco:s världsarvslista (World Heritage List).

NOTA BENE

Ovanstående rekommendationer är tillämpliga på alla historiska trädgårdsanläggningar i hela världen.

Rekommendationer beträffande särskilda slag av trädgårdar, inklusive korta beskrivningar av deras särart, kan senare komma att införlivas med denna deklaration.